

Vi behöver pedagoger!

Kyrkans tidning, juni 2022

Länge bestod Svenska kyrkans medarbetare av relativt få yrkesgrupper på få tjänster. Under 1970-talet förändrades läget. Efter hand utkristalliserades fyra yrkeskategorier kring den grundläggande uppgiften; det är präster, diakoner, kyrkomusiker och pedagoger. De här yrkeskategorierna rekryteras och utbildas i ett av de få system inom Svenska kyrkan som verkligen löper genom alla nivåer från församling, till stift och till nationell nivå. Nationell nivå fastställer utbildningskrav och kursplaner för de delar av utbildningarna som kyrkan själv är huvudman för samt driver Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Stiftens med biskoparna arbetar med rekrytering och antagning. Och i församlingarna rekryterar vi. Men i församlingarna tar vi också emot de medarbetare som blivit utbildade i det här av hela kyrkan sammanhållna systemet. Det ska också tilläggas att merparten av utbildningarna till kyrklig tjänst som präst, diakon, musiker och pedagog genomförs av statligt drivna universitet och högskolor. Förutom de vi nu nämnt finns förstås många andra yrkeskategorier anställda i Svenska kyrkan. Men nu gäller vårt ärende bristen på pedagoger. Den är skriande!

När Svenska kyrkan expanderade antalet anställda medarbetare under 1970-talet skedde det inte minst inom ungdomsarbetet. Det fanns församlingssekreterare inom ungdomsarbetet som hade universitetsutbildning motsvarande prästernas, men med en annan mix i ämnesvalet. Under 1980-talet kom den här gruppen medarbetare att få beteckningen församlingspedagog. Få utbildades dock till församlingspedagoger och detta begrepp blev i stället en yrkesbeteckning för medarbetare med annan typ av församlingspedagogisk kompetens än en teologie kandidatutbildning med profilår.

Idag är kravet för att gå den församlingspedagogiska utbildningen vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut att man har en lärarutbildning. Nästan inga utbildas och de som utbildas sitter redan på tjänster i församlingar och får sin utbildning bekostad av sin arbetsgivare, om vi förstått saken rätt. Lärare ligger numera på lönenivåer som församlingarna inte riktigt kan matcha och därför, bland annat, fungerar det inte att rekrytera lärare som pedagoger i Svenska kyrkan.

Detta var bakgrunden. De två huvudproblemen är att få tag på pedagoger och att utbildningen är feltänkt i sin nuvarande form. Problemen är stora eftersom vi behöver pedagoger i Svenska kyrkan. Vi återkommer till vilken typ av pedagoger vi behöver.

Problemen med utbildning och rekrytering av pedagoger skapar ett följdproblem. Många församlingar anställer pedagoger med det som brukar kallas ”motsvarande erfarenhet”. Det innebär att man inte har någon utbildning, eller i varje fall inte föreskriven. Därmed gillras en arbetsrättslig fälla. Man kan vara en uppskattad medarbetare i den egna församlingen dit man inte sällan internrekryterats via konfirmand- och ungdomsarbete, men man har faktiskt inte den pedagogiska kompetens som behövs.

Vi som skriver det här arbetar i Täby församling med ett mycket omfattande konfirmandarbete och en mycket stor ledarutbildning. Därtill kommer ett betydande vuxenpedagogiskt arbete. Till det behövs pedagoger!

Vilken typ av pedagoger behöver vi då? Sven-Erik Brodd och Gunnar Weman tar i sin bok ”Prästgårdsteologi” (Artos 2022) upp kritik som framförts av Jörgen Straarup och Mayvor Ekberg. ”Utan trons uthålliga hemspråksträning dör förmågan att kunna ta till sig och glädjas över det som tron har att ge när det gäller vardagen”. Brodd och Weman anser att det var denna hemspråksträning som de många församlingsassistenter och –pedagoger som anställdes under det expansiva 1970-talet skulle ha använts till. I stället användes de till ”aktiviteter” och inte till samtal och undervisning.

Mot den här bakgrunden anser vi att pedagoger behövs, men de ska vara rätt utbildade och inte fungera som fritidsassistenter. Alltså måste vi få en tydligt definierad profession med teologisk och pedagogisk kompetens som kan tjäna församlingarna i deras arbete med undervisning. Konfirmander och vuxna ställer krav på att vi ska vara intellektuellt redbara när vi undervisar om kristen tro. Därför behöver kyrkan en pedagogutbildning med grundläggande teologi, gärna från högskolestudier, men inte lika omfattande som prästutbildningens och därtill pedagogisk träning och förmåga. En utbildning till lärare är för mycket begärt och en utbildning till fritidsledare är församlingarna inte längre betjänta av. Nya tider ställer nya krav. Den tiden är kommen.

Marie-Louise Broström
Chef för avdelningen undervisning

Michael Öjerma
Kyrkoherde